

บทนำ

การฟังเพื่อความเข้าใจ 1 (Listening for Comprehension) มีจุดประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสามารถฟังภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่างๆที่อาจจะพบในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการสื่อสารถึงกันทั่วโลก ทำให้การฟังภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากขึ้นทั้งในการทำงานและการพักผ่อน เช่น การฟังข่าว ฟังปาฐกถา อภิปราย การประชุม การติดต่อรวมทั้งการฟังเพลง ชมภาพยนตร์

นักศึกษามักประสบปัญหาต่างๆในการฟังภาษาอังกฤษไม่เข้าใจ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านไวยากรณ์อังกฤษที่ดีพอ เพราะการฟังไม่เหมือนการอ่านหรือเขียนซึ่งจะเห็นตัวอักษรอยู่ตรงหน้า ผู้อ่านสามารถอ่านทวนคำทุกคำที่ปรากฏบนหน้ากระดาษ แต่สำหรับการฟังผู้ฟังไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ถ้าผู้ฟังมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ เช่น โครงสร้างประโยคหน้าที่และชนิดของคำ เมื่อฟังข้อความใดไม่เข้าใจ ผู้ฟังมักจะพะวงกับข้อความนั้นจนกระทั่งไม่สามารถตามฟังข้อความอื่นๆที่ตามมาอย่างรวดเร็วได้ ในที่สุดจะทำให้สับสนและฟังข้อความทั้งหมดไม่เข้าใจ ผู้ฟังควรรู้ศัพท์กว้างพอสมควรซึ่งจะช่วยให้ฟังเข้าใจสะดวก นอกจากนี้การมีความรู้รอบตัวกว้างจะช่วยให้นักศึกษาคาดได้ว่าเรื่องที่ฟังนั้นเกี่ยวกับอะไรและทำให้ฟังเข้าใจดีขึ้น

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการฟังคือ นักศึกษาจะต้องตั้งใจฟัง เพราะคำทุกคำที่ได้ยินจะมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งทำให้สามารถจับใจความหรือคาดคะเนความหมายของคำที่ไม่เคยได้ยินหรือคำที่ออกเสียงคล้ายกันแต่ความหมายต่างกันได้ ตัวอย่าง คำว่า cheap, sheep, chip, ship นักศึกษาจะทราบความหมายว่าผู้พูดใช้คำใดได้โดยง่าย เพราะไม่มีใครพูดคำศัพท์เหล่านี้โดดๆโดยไม่มีจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร ในประโยคที่ว่า This book is cheap. เราไม่สามารถใช้อีกสามคำซึ่งออกเสียงคล้ายคลึงกันแทนได้ เพราะเนื้อหาและหน้าที่ของคำไม่เหมือนกัน

ปัญหาที่มักพบในการฝึกฟังคือผู้เรียนมักเคยชินกับการเห็นตัวอักษรบนหน้ากระดาษและคิดว่าผู้พูดจะพูดตามคำที่ปรากฏบนหน้ากระดาษนั้นอย่างชัดเจนที่ละคำ ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด ในภาษาพูดผู้พูดไม่ได้พูดแต่ละคำอย่างชัดเจน แต่ละครั้งจะรวบเสียงซึ่งลงเสียงเบาไปกับคำอื่นที่อยู่ใกล้กัน ทำให้ผู้ฟังไม่ได้ยินทุกคำชัด ผู้ฟังมักจะพูดว่าผู้พูดพูดเร็ว ทั้งนี้เพราะความไม่เคยชินกับภาษาพูด แม้จะมีการทบทวนเรียนเกี่ยวกับการฟังโดยให้เจ้าของภาษาพูดช้าๆ ผู้เรียนก็จะไม่ได้ฟังการพูดระดับเร็วปกติที่เจ้าของภาษาใช้อยู่ ซึ่งทำให้ฟังไม่เข้าใจเมื่อพบกับสถานการณ์จริงๆ เพราะในความเป็นจริงเจ้าของภาษาไม่ได้พูดช้าและชัดอย่างที่ผู้เรียนเคยฟังจากบทเรียน ดังนั้นแบบฝึกหัดฝึกฟังเสียงในตำราจึงทำให้เจ้าของภาษาพูดภาษาอังกฤษในระดับความเร็วปกติที่นักศึกษาจะพบได้ในชีวิตจริง ไม่ได้ทำให้ช้าหรือชัดเกินความเป็นจริง

ความรู้เรื่องการเน้นพยางค์ (stress) และทำนองเสียง (intonation) สำคัญมากในการฟังภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะเรื่องการเน้นพยางค์ นักศึกษาไทยมักอ่านออกเสียงโดยลงเสียงหนักที่พยางค์หลังเหมือนการออกเสียงคำในภาษาไทยซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในการฟัง บางครั้งทำให้นึกไม่ออกว่าเป็นคำที่เคยทราบมาก่อน

นักศึกษาดูควรทราบว่าไม่จำเป็นต้องเข้าใจทุกคำที่ได้ยิน แต่จะต้องตามผู้พูดให้ทัน ไม่ต้องมีวพะวงกับคำที่ไม่ทราบความหมาย เมื่อไม่ทราบศัพท์ใดในการฟังครั้งแรก เมื่อฟังต่อไปอาจจะสามารถคาดคะเนความหมายจากเนื้อหาที่ฟังได้ ว่าคำนั้นหมายความว่าอะไร

ใน Active Listening (Helgessen 1994: xii-xiii) ผู้เขียนได้แบ่งการฟังออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. Listening for gist หรือ global listening เป็นการฝึกฟังเพื่อหาใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง (main idea)

2. Listening for specific information หรือ focused listening ในการฟังประเภทนี้ผู้ฟังต้องการรายละเอียดบางตอน ดังนั้นผู้ฟังจะสนใจเฉพาะใจความที่ตนต้องการเท่านั้น และไม่สนใจกับรายละเอียดอื่นๆ ผู้ฟังไม่จำเป็นต้องเข้าใจทุกคำแต่เก็บเฉพาะสิ่งที่ต้องการทราบ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้ฟังว่าต้องการทราบอะไรหรือเน้นเฉพาะอะไร

3. Understanding inferences คือการฟังแล้วสามารถสรุปได้จากข้อความที่ได้ยิน ถึงแม้ผู้ฟังจะไม่ได้ยินคำนั้นโดยตรง ว่าผู้พูดอยู่ในสถานการณ์ใด กำลังพูดกับใคร อะไรกำลังเกิดขึ้น หรือรวมทั้งผู้พูดอยู่ในอารมณ์อย่างไร ในบรรดาการฟังทั้งสามประเภทนั้น การฟังประเภทนี้ยากที่สุด ตำรานี้พยายามครอบคลุมเนื้อหาในสถานการณ์ต่างๆซึ่งคิดว่าจะเป็นประโยชน์กับนักศึกษา พร้อมแบบฝึกหัดสำหรับฝึกการฟังในสามลักษณะดังที่กล่าวมาแล้ว เช่นบทสนทนาฝึกเรื่อง inference หรือฝึก global listening และ focused listening

ผู้เขียนพยายามรวบรวมปัญหาต่างๆซึ่งคิดว่าเป็นปัญหาส่วนใหญ่ของนักศึกษาไทย พร้อมแบบฝึกหัดเพื่อพัฒนาทักษะการฟังของนักศึกษา และเป็นแนวทางในการฝึกการฟังภาษาอังกฤษต่อไป

ข้อเสนอแนะในการใช้ตำรานี้

1. ตำรานี้มีแบบฝึกหัดซึ่งจะต้องใช้แถบบันทึกเสียงประกอบการฟัง มิฉะนั้นจะทำแบบฝึกหัดไม่ได้ ถ้าแบบฝึกหัดใดไม่ต้องใช้แถบบันทึกเสียง จะมีวงเล็บบอกไว้ในแบบฝึกหัดนั้นว่า no recording
2. เมื่อฟังแล้วให้ทำแบบฝึกหัดโดยไม่เปิดดูคำที่ถอดจากแถบบันทึกเสียง (tapescript) มาดูประกอบ เพราะจะทำให้ไม่ทราบว่าปัญหาการฟังของนักศึกษาอยู่ที่ใด ถ้าฟังครั้งแรกไม่เข้าใจควรฟังซ้ำอีก อาจจะหลายครั้ง ถ้าฟังไม่เข้าใจจริงๆจึงจะดูข้อความซึ่งถอดมาจากแถบบันทึกเสียง
3. เมื่อดูข้อความซึ่งถอดมาจากแถบบันทึกเสียง (tapescript) แล้ว ควรจับใจให้ได้ว่าฟังคำใดไม่เข้าใจ เพราะเหตุใด เช่น ผู้พูดรวบคำที่ลงเสียงเบาต่อกับคำอื่น ทำให้ฟังไม่เข้าใจ หรือเป็นเพราะนักศึกษาเคยออกเสียงคำนั้นผิด หรือลงเสียงหนักเบาไม่ถูกพยางค์ ทำให้ฟังคำนั้นไม่เข้าใจ เป็นต้น
4. นักศึกษาสามารถตรวจคำตอบได้จากเฉลยท้ายเล่ม รวมทั้งดูข้อความซึ่งเขียนถอดมาจากแถบบันทึกเสียง (tapescript) ถ้าฟังไม่เข้าใจ
5. เพื่อให้ได้ประโยชน์ในการฟัง นักศึกษาควรสังเกตการลงเสียงหนักเบาและการขึ้นเสียงสูงต่ำของผู้พูด ลองอ่านออกเสียงเองและเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษาซึ่งเป็นผลพลอยได้ใน การพูดด้วย